

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Forntida DNA avslöjar: samma sibiriska arvs massa finns hos både samer och finländare

En ny undersökning visar att stora mängder arvs massa har strömmat till Finland ända från Sibirien. Befolkning som till arvs massan påminner om samer har ännu på järnåldern bott betydligt längre söderut i Finland än vad samerna gör idag.

Den första studien om Finlands forna invånares DNA har publicerats. Resultaten visar att stora mängder arvs massa har strömmat till Finland ända från Sibirien.

De sibiriska generna syns hos invånare på Kolahalvön för cirka 4 000 år sedan, och senare har det genetiska materialet också spridit sig till Finland. Studien bekräftar också att befolkning som till arvs massan påminner om samer ännu på järnåldern har bott betydligt längre söderut i Finland än vad samerna gör idag.

De genetiska proverna som jämförts i studien härstammar från människoben: från en 3 500 år gammal gravplats på Kolahalvön och den 1 500 år gamla vattengraven i Levänluhta i Södra Österbotten. I alla prover finns samma sibiriska arvs massa.

Det sibiriska ursprunget syns även idag

Det forntida DNA:t har också jämförts med moderna befolkningar. Det sibiriska ursprunget syns fortfarande i samer, finländare och andra befolkningar inom den uraliska språkfamiljen.

– De sibiriska generna har dock blandats med annan europeisk arvs massa. Dagens samer representerar den sibiriska arvs massan mer än någon annan befolkning i Europa. Av alla nutida folk är det Nganasan-folket i norra Sibirien som uppvisar mest av den forntida sibiriska arvs massan, säger **Päivi Onkamo** från Helsingfors och Åbo universitet, som leder projektet SUGRIGE.

Utgående från resultaten kan vi anta att levnadsvanorna, språken och kulturen hos befolkningen i det forna Sibirien och hos samhällena som levde i Finland på brons- och järnåldern har kunnat ha stort utbyte trots det långa avståndet mellan dem. En del av befolkningen har kanske rört sig mycket, idkat handel och bytt boningsplats enligt årstiderna.

De begravda i vattengraven i Levänluhta påminner mest om samer

I studien lyckades forskarna utreda elva människors hela arvs massa (genom) utgående från deras ben. Från Kolahalvön fick de sex personers ben från en 3 500 år gammal grav och två personers ben från en gravplats från 1700–1800-talet. Vid vattengraven i Levänluhta i Södra Österbotten lyckades man utreda tre personers hela genom.

Vattengraven i Levänluhta är en av de äldsta begravningsplatserna i Finland där människoben har bevarats. De döda begravdes i en lokal damm, vilket förklarar varför benen är så välbevarade.

Studien visar att befolkningen i Levänluhta var närmare släkt med dagens samer än med finländare.

– Med andra ord har en genetiskt samelik befolkning i tiden bott längre söderut i Finland än man skulle kunna tro på basis av den nutida befolkningens boningsplatser, säger **Kerttu Majander**, som är forskare vid Helsingfors universitet och det tyska Max Planck-sällskapet.

– I en annan nyligen publicerad studie har man också observerat att platsnamnen i Levänluhta-regionen har samiska influenser, tillägger Levänluhta-projektets ledare **Anna Wessman** från Helsingfors universitet.

Forskningsresultaten har publicerats i online-tidskriften Nature Communications (länk). Studien är ett samarbete mellan Helsingfors och Åbo universitets projekt SUGRIGE (suomalais-ugrilainen muinaisgenomi, <https://blogs.helsinki.fi/paleogenetics/>), Levänluhta-projektet (<https://bit.ly/2FEjjgk>) samt det tyska Max Planck-sällskapet (<http://www.shh.mpg.de/en>) som fokuserar på forskning i människans förhistoria.

Theseas C. Lamnidis, Kerttu Majander, Choongwon Jeong, Elina Salmela, Anna Wessman, Vyacheslav Moiseyev, Valery Khartanovich, Oleg Balanovsky, Matthias Ongyerth, Antje Weihmann, Antti Sajantila, Janet Kelso, Svante Pääbo, Päivi Onkamo, Wolfgang Haak, Johannes Krause, Stephan Schiffels: Ancient Fennoscandian genomes reveal origin and spread of Siberian ancestry in Europe. Nature Communications 2018, DOI:10.1038/s41467-018-07483-5

Mer information enligt ämnesområde:

Forntida DNA, populationsgenetik, projektet Suomalais-ugrilainen muinaisgenomi (SUGRIGE):

Forskare Kerttu Majander, Helsingfors universitet & Max Planck Institute for the Science of Human History, tfn 27.–30.12.2018 +358 41 3678636, 1.12.2018– +49 176 9852 3868, majander@shh.mpg.de

SUGRIGE-projektets ledare, professor Päivi Onkamo, Åbo och Helsingfors universitet, tfn 02941 59111, paivi.onkamo@utu.fi

Levänluhta:

Arkeologisk kontext: Levänluhta-projektets ledare FD Anna Wessman, Helsingfors universitets avdelning för kulturer, tfn 050 329 8436, anna.wessman@helsinki.fi

DNA-undersökning inom Levänluhta-projektet, professor Antti Sajantila, Helsingfors universitet, tfn 0400 605 205, antti.sajantila@helsinki.fi